

Autorka: Bohumila PEŠLOVÁ, Bc.
Obor: Učitelství pro 2. stupeň ZŠ, Zn-Přn
Datum odevzdání posudku: 28. 7. 2017
Vedoucí diplomové práce: Miroslav Papáček, prof. RNDr. CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce

Inovace výuky přírodopisu ve vztahu k cílům dosažení přírodovědné gramotnosti: aplikační studie s využitím vzdělávacího tématu Savci

Práce obsahuje 146 stran textu a cituje 76 literárních pramenů a 105 internetových zdrojů.

Hodnocení obsahové stránky práce:

Diplomantka řešila úkol z oblasti didaktiky biologie, který zahrnoval redefinování vzdělávacích cílů ve vztahu k dosažení přírodovědné gramotnosti a inovaci vzdělávacího obsahu a metod. Pro tento úkol si zvolila modelové vzdělávací téma – Savci. Úkol je nanejvýše aktuální a *de facto* vychází z dlouhodobé diskuse didaktiků biologie o potřebě inovace vzdělávacích cílů předmětu přírodopis/biologie a obsahu vzdělávání ve vazbě na proměny paradigmatu vzdělávání. Je nutné ovšem podotknout, že tato diskuse doposud nemá zřetelná funkční vyústění, která by odpovídala soudobým obecným vzdělávacím cílům a modelům (např. Shulmanovu modelu Pedagogical content knowledge – pedagogického pochopení obsahu (PCK)). Diplomantka tak měla jedinečnou možnost využít přirozenou kritičnost studentů a vlastní vzdělávací zkušenosti a připravit vlastní projekt vzdělávacích cílů, obsahu i cesty.

Pro účely řešení zadaného úkolu diplomantka přehledně prezentuje literární přehled (str. 2-39), ve kterém se věnuje „klasické podobě“ vzdělávání, alternativnímu a inovativnímu vzdělávání (zejm. metodám), přírodovědné gramotnosti a proměně paradigmat přírodovědného vzdělávání. Srozumitelně a stručně uvádí i metodiku (str. 41-43), kterou posléze využila. Výsledky práce (str. 44-121) zahrnují charakteristiku současných cílů vzdělávání tématu, současného vzdělávacího obsahu (prostřednictvím poměrně podrobné analýzy tématu v současných učebnicích), návrh nových vzdělávacích cílů, nového obsahu tématu a nových metod pro jeho výuku. Nejrozsáhlejší částí kapitoly je část zabývající se rozpracováním nově navrženého obsahu vzdělávání v podobě hypotetické obsahové přípravy pro učitele (str. 56-99) a část zabývající se metodami pro jeho výuku (str. 100-121). V Diskuzi (str. 122-128) se diplomantka zabývá otázkami, zda současné kurikulární dokumenty sledují cíle přírodovědné gramotnosti, nakolik lze na základní škole výuku inovovat a jak se k problému vyjadřuje literatura, a také tím, zda její návrh výuky může rozvíjet přírodovědnou gramotnost. Závěr práce je stručný a má konstatující a shrnující charakter.

Bohužel, vnějším rámcem řešení diplomového úkolu byl permanentní výrazný nedostatek času, způsobený změnou tématu na žádost diplomantky v průběhu navazujícího magisterského studia a jejím zaměstnáním ve školské praxi s velkou zátěží, který vyústil v opakované posouvání termínu obhajoby a poznamenal i podobu a propracovanost výsledkové části práce. Výsledková část je sice relativně rozsáhlá, ale zahrnuje jen velmi stručné zdůvodnění (vysvětlení) inovací. Hlubší a podrobné zdůvodnění výběru inovativních cílů a obsahu vzdělávání, a to přinejmenším z hlediska cílů přírodovědné gramotnosti, významu vybraných poznatků pro všeobecné vzdělávání i společenskou praxi a z pohledu didaktických zásad by bylo velmi užitečné a zároveň by více obhajovalo autorčin koncept. V textu není rovněž uvedeno, zda byl či nebyl brán na zřetel stav současného zoologického

poznání. Inovativní návrh vzdělávacího celku má spíše podobu didaktické transformace spočívající v pouhých redukcích dosavadního vzdělávacího obsahu, než výrazné zásadní změny. Stejně tak v Diskuzi není využita (z časových důvodů) možnost komparace s tím, jaký vzdělávací obsah tématu mají např. nejnovější zahraniční učebnice v sousedních zemích. Šanci přinést zásadnější a funkční inovačně-aktualizační změnu vzdělávacího obsahu tak diplomantka využila jen z části.

Práce však má i díky této skutečnosti jeden vedlejší pozitivní vedlejší výsledek. Poznání, že cesta od radikální intuitivní kritičnosti studentů (a laiků) ke vzdělávání k seriózní profesionálně vedené přípravě inovace na základě didaktických zásad a aktuálních vzdělávacích modelů v rámci nového vzdělávacího paradigmatu a přísné logiky myšlenkových postupů, je náročná a dlouhá. Domnívám se, že následkem tohoto zjištění tento poznatek určitě vyústí na našem pracovišti do výstupu v podobě v posílení problematiky didaktické transformace v rámci seminářů a cvičení didaktiky biologie, či pod supervizí vedených studentských projektů.

Hodnocení formální stránky práce:

Struktura předložené diplomové práce odpovídá požadavkům na diplomované práce kladeným. Z hlediska jazyka a logických myšlenkových návazností je poměrně zdařilou částí práce literární přehled. Výsledková část už obsahuje jisté formulační nepřesnosti. Diskuze tak trochu tematicky uniká do obecnější roviny, než je rovina řešení inovace konkrétního vzdělávacího celku. Literární i internetové prameny jsou řádně citovány. Grafika (obrázky, schémata, tabulky – většinou přejaté) má přijatelnou úroveň.

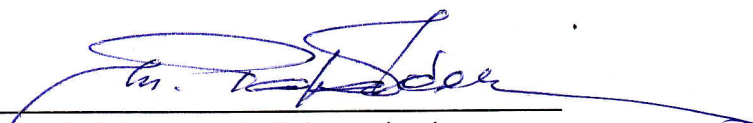
Otázky k obhajobě:

- 1) Mohla by diplomantka prezentovat nějakou aktuální fylogenetickou klasifikaci savců a porovnat, do jaké míry se odráží / nedoráží v jejím inovačním návrhu obsahu vzdělávacího tematického celku Savci pro základní školy?
- 2) Jaký má autorka názor na možnost didaktické transformace aktuální fylogenetické klasifikace savců do vzdělávacího systému přírodopisu na základní škole? Mohla by tento názor didakticky zdůvodnit?

Závěr:

Diplomantka prokázala schopnost samostatné odborné práce, předložila původní spis, který obsahově i formálně odpovídá nárokům na diplomové práce kladeným a který naplňuje cíle zadání. Přes výše uvedené připomínky se domnívám, že diplomantka prostřednictvím své graduální práce získala kompetence, které umožňují přiznání gradu „Magistr“ v oboru Učitelství přírodopisu (zeměpisu) pro základní školy. Práci proto **doporučuji k obhajobě**.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: velmi dobře


Podpis oponenta diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 27. 7. 2017

Stupeň klasifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------------	---------	-------------	-------	-----------